

EIFERT JÁNOS ARS POETICA

Ötven év fotográfiái című kiállítás megnyitójára

Kedves Közönség! Hölgyeim és Uraim!

Megtisztelő és ugyanakkor zavarba ejtő a feladat, amire felkértek. Eifert János helye a magyar kortárs művészetben és az elmúlt ötven esztendő kiemelkedő munkáit bemutató retrospektív kiállítása talán műértőbb megnyitó személyt kívánt volna. Én ugyanis nem tanultam művészetet, sem esztétikát, így nem ismerem a titkokat, amellyel a művész világokat varázsol elénk. Ezért nem vállalkozhatok elemzésre, még kevésbé értékelésre. Ehelyett szavaimat próbálom tisztelgő rendbe állítani, hogy méltóak legyenek ahhoz az emberi és művészi úthoz, amely ebből a városból indult, és amelynek kimagasló értékeit láthatjuk ezekben a termekben.

Elolvastam ugyanakkor eddigi életem során sok-sok szót és mondatot, amelyek valahol mind ugyanarra keresték a választ: mik is vagyunk és miért vagyunk mi emberek, és miért van az emberi életnek az a sok, haszonra nem váltható fényűzése, mint a filozófia, a vers vagy a képzőművészet. Azaz miért vannak az emberiség ősi korától fogva még a mai napig is olyanok, mint Eifert János, akik – Nagy László gyönyörű szavait idézve – művelik a csodát és nem magyarázzák, akik lángot lehelnek deres ágra, és felfeszülnek a szivárványra.

A VILÁG VÉGÉN
(BALATONFELVIDÉK, 1982)

Minden lelkünket megragadó képben, szóban, mozdulatban annak a bizonyos tiltott gyümölcsnek a keserű ízét érezzük újra, és ez boldoggá tesz, mert eggyé tudunk válni a teremtett világ minden szépségével, és elborzaszt egyben, mert eszünkbe juttatja, hogy ennek ára az elmúlás.

**„Az ember feljő, lelke fényfolyam,
A nagy mindenség benne tükrözik.
Megmondhatatlan kéjjel föltekint,
Merőn megbámul földet és eget;”**

– írja Vörösmarty létértelmező filozófiai drámájában.

A művészet a teremtés csodájának az analízátora és – részletekben ugyan – a teremtés csodájának reprodukciója. Nézzék meg Eifert János egyik korai fotóját; A kertész kezét! „Sártól, naptól, nehéz munkától kerges tenyerek, óvó sátként fogják körül az elültetett életet.” – írja róla mély líraisággal Szentí Tibor, aki maga is sok-sok ilyen kezet szorított meg életében. Majd idézzék maguk elé Rodin plasztikáját, az Isten kezét, és a teremtés titkai feltárnak a szemlélő előtt.

Még talán ebben a mai prózai korban sincs embertársunk, aki ne keresné a válaszokat ezekre a kérdésekre, vagy akit ne nyugtalanítanak létezésünk titkai. És vannak a művészek, akik – Platón gondolatmenetére utalva – kisebbet kortyoltak a felejtés folyójának vizéből, mielőtt lelkük a testükbe költözött, és ezért sok mindent megőriztek onnan túlról az ideák világából.

Eifert János egészen bizonyos, hogy éppen csak megízlelte ennek a folyónak a vizét. Ezért létezésének esszenciája a művészet. Pályáját táncművészként kezdte. A tánc a legősibb művészetek egyike, és egészen bizonyos, hogy átjárót jelent föld és ég között. Eszköze Isten teremtésének legnemesebbike, az emberi test, hiszen tudjuk, hogy az ember az Úr saját hasonlatosságára teremtette.

A FÖLD ÁLMA
(1984)

Ha van hitünk, hogy értelmezzük zsidó-keresztény mitológiánk jelképeit, elfogadhatóvá válik az a magyarázat, amely szerint az eredendő bűnnel megfőszattunk ugyan a halhatatlanságtól, de megkaptuk cserébe a teremtő értelmet és annak felelősségét. Így maradhattunk, Vörösmartyval szólva – ha csak röpké néhány évtizedre is – „a föld s az ég fia”.

Talán itt kereshető a válasz az imént fölvetett miéltre. Az ember teremtő hajlama ölt formát rajzban, képen, elrendezett szóban vagy éppen a tudomány titokfejtésében.

A tánc ugyanakkor az idő és a tér művészete is. Innen vezetett azután útja a fotóművészethez, amely a táncsal szemben egy pillanatban rögzít teret, időt és mozdulatot. Művészi tehetségének és kreativitásának szolgálatába állította az új művészeti ág minden technikai lehetőségét.

A KERTÉSZ KEZE
(TARNAMÉRA, 1978)

Mindig hangsúlyozza ugyanakkor, hogy a művészi kép készítése nem technikai, hanem szellemi, gondolati, érzelmi folyamat, az jóval az exponálás pillanata előtt kezdődik, és utána ér véget.

Kivételes technikai tudását kezdettől fogva szívesen osztja meg másokkal. Munkásságának meghatározó része a tanítás. Képirás című kötete alapmunka minden a fotózás és a fotóművészet iránt érdeklődő fiatal számára. A szó valódi értelmében vett művésztanár. 2008-ban a vásárhelyi fotószimpóziumon iskolám diákjai számára is emlékezetes foglalkozást vezetett.

HALÁLBA ZUHÁNÓ MADÁR
(KISKÖRÖS, 1978)

Ám tanít művészként is. Látni tanít. Nem nézni, illetve nemcsak nézni, hanem látni. Ahogyan írja egy helyen: „A szemünkkel nézünk, az agyunkkal látunk”. A látás képessége az értelmes, álságoktól mentes emberi élet feltétele. A látás segít abban, hogy képesek legyünk újra arra, amire a gyermekkorukban képesek voltunk, éljük és érezzük a minket körülölelő világ szépségeit, hogy észrevegyük a rohanás közben ránk pillantó kutya tekintetében a szépséget és az értelmet. Vagy, ahogyan Nagy László írja Szent Ferenc-i tisztasággal:

**„csodában élünk: az édes nyálat fűszálak ablakká húzzák körénk s ne félj a sorstól, ne félj a rongytól gúnyánkat megtermi ránk a fény”
Akik látni tanítanak, élni tanítanak.**

Ezzel a kiállítással köszöntjük Eifert Jánost, a Vásárhelyről induló művészt. Bizonyára véletlen, hogy három kiemelkedő fotóművész (Plohn József, Elkán László és Eifert János) biográfiajának is vannak vásárhelyi kötődései. Jó lenne hinni, hogy ebben szerepe van az itteni ember sajátos világlátásának is.

IMRE BÁLINT EGYKORI ESKÜVŐI KÉPÉVEL
(HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, 2006)

Odahaza is el tudta mondani, milyen különös, furcsa dolgokat látott a komédiában. Tanulni möggy az embőr a vásárba - mondogatták.”

SZOBABELSŐ
(HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, 2006)

Kiss Lajos a vásárhelyi vásároknak a városba utazó falusi, tanyai emberek életében betöltött szerepéről írja:

„a világnorámákban, sztereoszkópban külső országok tájait, őserdeit, nagyvárosainak díszes épületeit, különféle nevezetességeit, csaták, messinai földrengés okozta romokat nézegetve, a nép más világot látott, más életformát.

Komolyan nézte azt, mást és többet jelentett neki, mint az olvasott embernek.

A szülőváros indíttatásáról Eifert János így vall:

„szülővárosomnak óriási szerepe volt eszmélésben, kibontakozásomban, hogy nemzetközi elismertségű táncművészként, majd fotóművészként emlegessenek, hiszen a jó művek létrehozásához nemcsak fotográfiai ismeretek, fotó-esztétikai és -technikai tudás szükséges, hanem a más művészetekhez és leginkább az élethez való közelség, legfőképpen az emberség szükséges.

HAJNAL

(MONTAGNE-AU-PERCHE, FRANCIAORSZÁG, 1984)

A szüleim, a barátaim, az iskoláim, a tanárain, a munkahelyeim - köztük a Bethlen Gábor gimnázium, Grezsa tanár úrral az élen, a Zeneiskola Steiner Béla irányításával, a Vásárhelyi Népi Együttes Lutor Gyula koreográfus vezetésével, a Németh László Városi Könyvtár olvasóterme, könyvtárosai, a Tornyai János Múzeum - az Őszi Tárlatok színhelye - Dömötör János igazgató úrral, és a legfontosabbat utolsóként említve - Szentí Tibor író, néprajzkutató barátom mind ott vannak bennem, mögöttem, szellemi értelemben a műveimben, a könyveimben és az előadásaimban.”

Hódmezővásárhely városa büszke arra, hogy művészetének egyik alkotóelemét, az emberséget adhatta útravalóul.

Eifert János, ahogyan a valódi művészek, szabad ember. Ezt jelzi, hogy pályája során 44 országban járt. E szabadság művészi lenyomatait ezen a kiállításon is láthatják. Útjainak azonban van egy állandó vonzéspontja, a szülőháza. Ennek a hűségnek gyönyörű kifejezője a felhőkarcolók közé elhelyezett nagyíváni parasztház képe, amelynek pislákoló fényei minden magasból és minden távolból látszanak, akkor is (vagy éppen akkor igazán), ha az ember lehunyja a szemét.

Alkotó, teremtő és tanító munkájához az elkövetkező évtizedekre is kívánok sok erőt, örömet és sikert. És zárszóként megköszönöm neki, hogy munkásságával, személyiségével hitet ad nekünk ahhoz, amit John Lukács, az egyik legnagyobb élő magyar történész így fogalmazott meg:

„Az emberi szabadság nem körülmény, hanem feladat”.

Árva László

(Elhangzott Eifert János ARS POETICA – *Ötven év fotográfiái* című kiállításának megnyitóján, az Alföldi Galériában, Hódmezővásárhelyen, 2013. június 16-án, délben.)

SIRÁLYOK A NIAGARA FELETT

(2006)

GYEREKEK A VÍZPÁRÁBAN, AZ EGYKORI KASZINÓ ÉPÜLETE ELŐTT

A vernisszázs és finisszázs pillanatai...

